

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕД ВИЩОЇ ОСВІТИ»
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СНАУ
Університет,
що вивчає життя

МАТЕРІАЛИ

XXII зльоту студентських лідерів аграрної освіти
(20 – 21 травня 2021 р.)

СУМИ – 2021

Редакційна колегія:

ЛАДИКА В.І., д.с.-г.н., проф., Академік НААН, ректор Сумського національного аграрного університету;
ЩЕНКО Т.Д., директор державна установа "Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти";
ДАНЬКО Ю.І., д.е.н., проф., проректор з наукової роботи Сумського національного аграрного університету;
ЖМАЙЛОВ В.М., к.е.н., проф., проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Сумського національного аграрного університету;
КОВАЛЕНКО І.М., д.б.н., проф., декан факультету агротехнологій та природокористування Сумського національного аграрного університету;
ДОВЖИК М.Я., к.т.н., доцент декан інженерно-технологічного факультету Сумського національного аграрного університету;
СТРОЧЕНКО Н.І., к.е.н., доцент, декан факультету економіки і менеджменту Сумського національного аграрного університету;
НЕЧИПОРЕНКО О.Л., д.в.н., доцент, декан факультету ветеринарної медицини Сумського національного аграрного університету;
ПАСЬКО О.В., к.е.н., доцент, завідувач науково-дослідної частини Сумського національного аграрного університету;
КОЛОДНЕНКО Н.В., к.е.н., завідувач навчального відділу Сумського національного аграрного університету;

М 34 Матеріали ХХІІ-го зльоту студентських лідерів аграрної освіти (20-21 травня 2021 р.). – Суми, 2021. – 319 с.

У збірку увійшли тези доповідей ХХІІ зльоту студентських лідерів аграрної освіти (20-21 травня 2021 р.)

Для викладачів, студентів, аспірантів інших навчальних закладів.

Відповідальність за точність наведених фактів, цитат та ін. покладається на авторів опублікованих матеріалів. Передрук матеріалів з дозволу редакції.

Друкується в авторській редакції.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

СОНЯШНИК. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ФОНІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Антоненко В.В., здобувач ОС Бакалавр, спеціальності 201 Агрономія
Науковий керівник – Михайленко В.О., к.с-г.н.,ст. викладач
Харківський національний аграрний університет ім. В.В.Докучаєва
e-mail: valentynantonenko2000@gmail.com

Беззаперечним є той факт, що питання екології є одним з найбільш важливих та нагальних проблем у сучасному світі. Вирощування та подальша популяризація органічної продукції рослинництва серед населення – це один з важелів підтримання фізіологічно здорового розвитку людства.

Органічне землеробство – це система заходів, щодо вирощування сільськогосподарських культур, яка передбачає відмову від хімічних методів захисту рослин від хвороб, шкідників та небажаної рослинності, відмова від мінеральних добрив, ГМО, синтетичних стимуляторів росту, інокулянтів, та інших хімічних речовин, які мають токсичний вплив на ґрунт та рослину. В Україні органічне землеробство, порівняно з високорозвиненими аграрними державами, знаходиться лише на початковому етапі. За даними Міністерства аграрної політики України, площа під органічним виробництвом в Україні досягає 441,2 млн. га, що становить майже 1% від усіх сільськогосподарських угідь країни. Порівняно із загальними посівними площами та з урахуванням сучасних тенденцій боротьби за екологічність, це дуже малі показники. Але така культура як соняшник, займає високі позиції у виробництві «чистої» продукції. Українському соняшнику належить 26%, сертифікованих за органічними стандартами, загальносвітових посівних площ культури, проте в Україні вона досі вважається нішевою.

Непопулярність органічного способу вирощування соняшнику можна пояснити декількома, досить об'єктивними, причинами. По-перше, це запровадження в господарствах інтенсивного землеробства. Даний метод господарювання полягає у використанні великої кількості хімічних добрив, гербіцидів, фунгіцидів, інсектицидів, регуляторів росту рослин, задля збільшення виходу продукції. Застосування мінеральних добрив і пестицидів дає можливість значно підвищити урожайність сільськогосподарських культур, проте має негативні екологічні наслідки: накопичуються у рослинах, вони потрапляють в організм людини; забруднюють поверхневі і підземні води; знищують або пригнічують мікрофлору ґрунту [3]. За інтенсивного способу вирощування соняшнику, урожайність культури може сягати до 4-5 т/га, що є дуже привабливим для аграріїв. Досягти таких результатів за органічного землеробства майже неможливо.

Другою причиною можна назвати відсутність добре налагодженого внутрішнього ринку органічної продукції, 90% такої продукції є експортно орієнтованою. Соняшник не є виключенням. Виробникам дуже складно реалізувати вирощене насіння. Часто його приймають разом з неорганічним, хоча ціна на нього має бути набагато вищою. Тому вирощуванням органічної продукції, на даний момент, економічно вигідно мають змогу займатися лише великі агрохолдинги або спеціалізовані господарства.

Третя причина, яку сміливо можна назвати наслідком відсутності повноцінного контролю з боку держави за ринком органічної продукції – це наявність «псевдо органічної» продукції. Під видом екологічно чистої, продається дуже велика кількість звичайних товарів під фальшивим маркуванням *Organic*. Через перевантаження ринку такою продукцією, рентабельність вирощування органічного соняшнику значно падає.

Також стримує розвиток вирощування екологічно чистого соняшнику в Україні недостатня системність і кількість знань щодо технологій органічного вирощування. У

фермерів, як правило, немає стратегії, певного бізнес-бачення та розвитку. Просто починають займатися органікою, бо знають, що продукція дорожча. Саме через це багато виробників зазнають збитків, адже, за словами Олени Березовської [1], президента ГС «Органічна Україна»: «органічне виробництво і зростання попиту на цю продукцію — це не чарівна паличка для фермера, це можливості для системного сталого розвитку».

Незважаючи на всі нюанси, вирощування та виробництво продукції із органічного соняшнику залишається перспективним напрямом розвитку аграрного комплексу України, так як це одна з найбільш затребуваних культур. Україна має необхідний потенціал: родючі ґрунти, відповідний клімат для культури, необхідний рівень технічного та наукового розвитку, можливість повного забезпечення необхідними ресурсами. Але для цього потрібна всебічна підтримка та допомога з боку держави, міжнародних партнерів та заохочення крупних виробників займатися цим питанням. Саме вітчизняні організації в подальшому будуть стимулювати, популяризувати та створювати підґрунтя для майбутнього розвитку.

В найближчому майбутньому слід очікувати розширення площ вирощування органічного соняшнику через зростання попиту на соняшникову олію та макуху як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Органічний ринок концентрується на олії холодного віджиму. Для цього необхідно вирощувати вітчизняне органічне насіння соняшнику [2]. Саме виробництво органічної соняшnikової олії – один з найголовніших аспектів розвитку сучасного еко-продукту. Саме ця продукція є однією з найбільш затребуваних не лише в Україні, а й за кордоном, що відкриває можливість виходу на ринок нових виробників, зміцнення українських позицій у міжнародних торгівельних відносинах.

Таким чином, можна зробити висновок, що органічне землеробство – це великий крок вперед у розвитку агропромислового комплексу України, покращення біологічних показників не лише рослин, а й ґрунту. Україна має всі задатки розвиватися в цьому напрямку. Найголовніше – усвідомити, що органічне виробництво є майже безальтернативним методом одержання екологічно безпечних продуктів харчування, що особливо важливо для наших дітей [4]. Залучення до органічного виробництва якомога більшої кількості фермерів дасть змогу поліпшити соціально-економічний і екологічний стан у сільській місцевості та, звичайно, великий попит на зовнішньому ринку забезпечить надходження в Україну так необхідних нині валютних ресурсів.

Список використаної літератури:

1. Березовська О. Вирощування та збут органічної продукції [Електронний ресурс] / Олена Березовська. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://land.agro-business.com.ua/index.php/home/orhanichne-vyrobnytstvo>.

2. Дірауер Х. Вирощування органічного соняшнику / Х. Дірауер. – Німеччина: Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL), 2016. – 8 с.

3. Сухаревська Д.Д. Екологічне землеробство — Шлях до виробництва органічної продукції в Україні / Д.Д. Сухаревська. // Економічна наука. – 2015. 140-143с.

4. Шевченко О.О. Перспективи розвитку органічного землеробства в Україні на прикладі Київської області / О.О. Шевченко, А.В. Вдовиченко. // Економіка АПК. – 2015. 33-37с.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ АМАРАНТУ В УКРАЇНІ

Гринда Ю.П., магістр
Науковий керівник – Валентюк Н.О., к.т.н., асистент
Одеський державний аграрний університет
e-mail: yulya.hrynda@gmail.com

Проблема здоров'я населення країни останнім часом набуває все негативної динаміки. Спостерігається зростання кількості серцево-судинних захворювань, ожиріння, діабету та ін. Це пов'язано із цілою низкою факторів, і в першу чергу із харчуванням людини, екологічним станом навколишнього середовища, підвищенням рівнем стресу та багатьма іншими. Означене зобов'язує виробників харчової продукції підвищувати вимоги до якості, розширювати асортимент випускаємої продукції за рахунок виготовлення продуктів функціонального призначення, збагаченого рослинними оліями, залучаючи до виробництва нетрадиційні види рослинної сировини. З огляду на вказане вирощування амаранту в Україні набуває особливого значення.

Амарант – однорічна трав'яниста культура з почерговим листкорозміщенням. Листки цілісні, без прилистків, цілокраї, загострені на верхівці. Середнє число листків у високопродуктивних зразків в посіві може досягати 250 шт. Загальна листова поверхня однієї рослини при оптимальних умовах розвитку становить близько 8000 см². Індекс листової поверхні в залежності від густоти стояння рослин коливається від 6 до 12 [1].

На верхівці стебла амаранту розміщена колосоподібна волоть з червоними, помаранчевими і золотистими квітками. Насіння цієї рослини дуже малі, вони як піщинки, але число їх досягає 500 тисяч з однієї рослини. Волоть з зернами має вагу близько 7 кг, що дає можливість отримувати урожай до 20 центнерів зерна з гектару [2].

Найбільш поширені в Україні такі сорти амаранту, як Харківський-1, Лера, Ультра, Сем, Студентський. Вони мають різний вегетаційний період та напрями застосування, тому є можливість підібрати сорт для будь-якого регіону та для будь-яких потреб [3].

Амарант – культура з тисячолітньою історією, відома з часів стародавніх інків, ацтеків і майя. Його називали «пшеницею ацтеків», «хлібом інків» або «зерном богів» – ця рослина була основою їх харчування. В Європі амарант вирощували як декоративну рослину і тільки на початку XVIII ст. стали вирощувати на зерно. В Азії амарант став популярним як зернова культура серед гірських племен Індії, Пакистану, Непалу, Китаю. Широколистяні форми використовуються населенням цих країн як овочеві рослини для приготування салатів [4].

Насіння амаранту за вмістом найважливіших біологічно активних речовин перевершують традиційні культури. До складу насіння амаранту входять білки – 15–18%, ліпіди – 6–10%, крохмаль – 56–64%, клітковина – 3–4% [1, с. 25]. Зерно амаранту містить значну кількість біологічно активних речовин, вітаміни А, В, С, Е, Р, каротиноїди, пектин, значну кількість макро- і мікроелементів, особливо кальцій та залізо [4]. Амарант містить унікальний за складом білок зі збалансованим амінокислотним складом, головним компонентом якого є глутамінова кислота і аргінін, крім того, він багатий на лізин, треонін, ізолейцин. Високий вміст незамінних амінокислот – 34,5% обумовлений переважно лізином 4,3–6,5%, ізолейцином 3,3–3,8% і сумою тирозину з фенілаланіном 6,3–8,1% [1, с. 27].

До складу жирів входять олеїнова, лінолева, лінолеїнова жирні кислоти; у ліпідній фракції міститься до 10% сквалену, вуглеводу, на основі якого виробляють стероїдні препарати. В природі більше сквалену міститься тільки в підшкірній жировій клітковині акул.

Основною дією сквалену в організмі людини є антиоксидантна, а також регуляція ліпідного і стероїдного обміну. Сквален легко проникає через шкірні покриви в організм людини і проявляє виражений імуностимулюючий ефект. При хімічній взаємодії з водою сквален захоплює кисень і насичує ним тканини організму [2]. Сквален захищає організм людини від радіації, перетворюючись у вітамін Д [5]. Високий вміст сквалену є унікальною

особливістю амарантової олії, що дозволяє розглядати його як промислове джерело отримання цього вуглеводу [4].

Сквален використовується у таких промисловостях, як фармацевтична, парфумерна й косметична. Поєднання протипухлинних, протизапальних, антибактеріальних, кровоспиняючих та сечогінних якостей амарантової олії значно підвищує ефект лікарської терапії онкологічних, токсико-інфекційних та інших захворювань. Амарантова олія добре поєднується з будь-яким медикаментозним лікуванням, знижує побічні ефекти активної терапії (хіміє- та радіотерапія), відновлює роботу клітин, залоз внутрішньої секреції, кровоносної системи [5]. Використовуючи амарантову олію з лікувальною метою, знижується рівень загального холестерину і відбуваються сприятливі зміни в структурі ліпопротеїдів.

Амарантовий чай має дивовижні властивості: дуже швидко усуває втому, головні болі, підвищує загальне самопочуття і є відмінним профілактичним засобом від багатьох хвороб [2].

Надземна частина деяких видів амаранту містить 4–6 % калію і забезпечує до 1,0–1,5 т/га перетравного протеїну, тому його можна використовувати на корм тваринам [4].

Вважають, що харчова цінність амаранту перевищує цінність гречки. Насіння амаранту в суміші з іншими зерновими культурами може стати цінним харчовим продуктом, так як покриватиме дефіцит білка. З огляду на це, американці використовують листя амаранту для приготування смачних вітамінних салатів, супів, начинки пирогів та інших страв. Насіння амаранту має вигляд маку, а за смаком нагадує горіхи [2]. Також, бетаціаніни амаранту рекомендують використовувати як природний барвник і стабілізатор для виготовлення крему, желе, морозива і напоїв з високим рН [4].

Сьогодні у всьому світі проводять дослідження по розробці ефективних технологій промислової переробки насіння амаранту. Рослинний концентрат з насіння амаранту може використовуватися як самостійний продукт, а також при виробленні спеціального харчування для осіб з підвищеною чутливістю до білків молока. Амарант підсилює секрецію інсуліну, так як в ньому наявні антиоксиданти – вітамін А і каротин, тому його рекомендують використовувати в дієті діабетичних хворих. Через низький вміст глютену амарант можуть вживати хворі на алергію і на целиацію.

Висновок. Амарант – рослина, яка завдяки унікальності хімічного складу зерна, біологічним особливостям має надзвичайно широкий спектр використання в різних галузях народного господарства, а отже здатна в майбутньому зайняти свою нішу на ринку рослинної продукції.

Список використаної літератури:

1. Мирошніченко Л.А. Физиолого-биохимические аспекты онтогенеза амаранта (*Amaranthus L.*) при возделывании в Центрально-Чернозёмном регионе: дис. ... канд. биол. наук: 03.00.12. Воронеж. гос. ун-т. Воронеж, 2008. 159 с.
2. Козярин И. П., Липкан Г. Н. Амарант хвостатый – ценное пищевое и лекарственное растение. *Фитотерапия. Часопис*. 2009. №3. С. 60–63.
3. Амарант: способи вирощування та використання. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/idei-trendy/item/13063-amarant-sposoby-vyroshchuvannia-ta-vykorystannia.html> (дата звернення 18.04.2021р.)
4. Высочина Г.И. Амарант (*Amaranthus L.*): химический состав и перспективы использования (обзор). *Химия растительного сырья*. 2013. №2. С. 5-14.
5. Левчук І. В, Кіщенко В. А., Тимченко В. К., Куниця К. В. Амарантова олія – якість та безпечність щодо використання як біологічно активної добавки. *Інтегровані технології та енергозбереження*. 2015. №2. С. 74–81.

НІШЕВІ КУЛЬТУРИ

Губчакевич О.Г., студент
Нечипуренко Л.О. – викладач вищої категорії
ВСП «Чернятинський фаховий коледж ВНАУ»
e-mail:17oleksiyhubchakevich@gmail.com

Озимі пшениця та ячмінь, кукурудза, соняшник, ріпак та соя – це ті культури, які найчастіше вирощують на полях України, рідше – овес і жито.

Проте останнім часом все більше українських аграріїв намагаються вирощувати нішеві культури, такі як: сорго, нут, сочевиця, маш, збільшують площі під вирощування часнику, гарбузів, відновлюють вирощування хмелю та технічних конопель, дехто закладає ягідники, вирощує спаржу чи цукрову кукурудзу. Вони вбачають у цих культурах альтернативу для деяких традиційних, звичних для нас зернових культур.

Під поняттям «нішеві культури» розуміють усі культури, які у наших природніх умовах можна вирощувати, на які є попит на ринку, але обсяг їх виробництва невеликий. Проте чи можна вважати нішеві культури «панацеєю», яка здатна підвищити статки будь-якого аграрного підприємства? Скоріше відповідь буде ні, адже у них, як і у всіх інших культур, які вирощуються в Україні, є свої переваги і недоліки. Тому, перед тим як втілювати ідею вирощування нішевих культур, потрібно зважити усі за та проти.[1]

Одним із головних позитивних факторів, що приваблює українських фермерів до вирощування нішевих культур – висока рентабельність. Так, прибуток з 1 га посівів спаржі може становити до 400 тис. грн., цукрової кукурудзи – 100 тис. грн і більше.[2]

Другий позитивний момент вирощування – урізноманітнення сівозміни, що сприяє кращому фітосанітарному стану на полях і покращення якості ґрунту.

Третій позитивний момент вирощування – диверсифікація виробництва. Таким чином, виробники можуть застрахувати себе на випадок неврожаю основних культур.

Незважаючи на всі переваги вирощування нішевих культур, присутні і вагомні недоліки:

- рентабельність на такі культури набагато нижча за очікувану, оскільки вирощування нішевих культур зазвичай виконується за складнішими технологіями та є більш енергозатратним, що спричиняє підвищення собівартості такого виробництва;
- насіння, технології, засоби захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів, спеціальна техніка для вирощування – усе це потребує великих грошових вкладень, і не кожне аграрне підприємство може перейти від традиційних культур до «нетрадиційних»;
- попит на такі культури хоч і великий, проте нестабільний;
- проблеми з ринком збуту таких культур.

Отже, при вирощуванні нішевих культур є багато невирішених питань, проблем та складнощів, проте це не означає, що потрібно відмовитися від поширення та культивування їх.

Сорго, як один з прикладів нішевої культури. Воно є цінною кормовою культурою для птахівництва, яке набуло великих масштабів, як в Україні так і за кордоном. На мою думку, сьогодні найкращу перспективу вирощування має саме сорго, тому що в аграрному плані є альтернативою для кукурудзи і має ряд переваг:

- сорго, як і кукурудза своїми кореневими виділеннями провокує проростання і подальшу загибель карантинного бур'яну – вовчка соняшникового;
- для нормальної вегетації сорго потрібно на 25% менше вологи, ніж протягом вегетації кукурудзи, що робить сорго також придатним для вирощування на півдні України з кращим показником врожайності;
- врожайність сорго порівняно вища, ніж кукурудзи, особливо при нестачі вологи, яку спостерігаємо в останні роки. Так, у Вінницькій області навіть у посушливі роки можна отримати урожай до 150 ц/га .

Факторами, що стримують поширення цієї культури серед фермерів, є: відсутність адаптованих для наших природних умов технологій та погане ознайомлення виробників з уже розробленими технологіями вирощування. Крім того, ринок цієї культури в Україні наразі не сформований, і в найближчій перспективі навряд чи ситуація зміниться, світові ж ринки для нас поки що неосвоєні і відсутні.

Отже, вирощування нішевих культур - це досить перспективний напрямок у сільському господарстві, але щоб займатися їх виробництвом потрібно:

1. Чітке планування усього виробничого процесу: від вибору культури, яку висівати і площів посівів, до забезпеченості енерговиробничими ресурсами та грошовими витратами на виробництво.

2. Дослідження ринку. Перед тим, як обрати культуру для вирощування, потрібно моніторити ринки збуту, попит та ціни на дану продукцію.

3. Вивчення технологій вирощування певної культури, розробка, вдосконалення та адаптування її до умов вирощування та наявності техніки. Спочатку потрібно набути теоретичних знань і вдосконалювати їх, обмінюючись досвідом з іншими аграріями.

Список використаної літератури:

1. <http://agro-business.com.ua/agro/idei-trendy/item/16666-nishevi-kultury-ekonomichni-perspektyvy-vyroshchuvannia.html>
2. <https://superagronom.com/blog/250-nishevi-kulturi-za-ta-proti-zvajitisy-na-viroschuvannya-chi-trimatisya-traditsiynih-kultur>

ВИКОРИСТАННЯ ЛЮЦЕРНИ У НІШІ КОРМОВИРОБНИЦТВА, В УМОВАХ ДЕРНОВО-ПІДЗОЛИСТИХ ҐРУНТІВ

Коваль В.Р., студент
Науковий керівник- Калінін Є.І., д.т.н., професор
ХНТУСГ ім. Петра Василенка
kovalvlad0608@gmail.com

Великий резерв підвищення ефективності польового кормовиробництва представляють бобові, які є основним джерелом виробництва протеїну. На даний момент підвищення продуктивності тваринництва стримується, в більшості випадків, через незбалансованість раціонів годування з перетравним протеїном.

Через нестачу білка в раціоні або його погану якість порушується нормальна життєдіяльність організму тварини. Тому, ліквідація дефіциту кормового білка - стратегічне завдання при організації науково обґрунтованого годування тварин .

Проблемними для обробітку багаторічних бобових трав є дерново-підзолисті супіщані ґрунти. Невисокий вміст гумусу і легкий механічний склад такого ґрунту - причина не тільки низькою забезпеченості елементами живлення, але і забезпеченості вологою. Вивчення врожайності бобових багаторічних трав в умовах дерново-підзолистих супіщаних ґрунтів дозволить точніше оптимізувати системи кормовиробництва на таких проблемних ґрунтах. Дослідження проводилися в 2017р на насінні люцерни посівного сорту Будучиня, кафедрою технічних систем та технологій тваринництва ім. Б.П. Шабельникова, ХНТУСГ ім. Петра Василенка. Безпокрівний посів люцерни проводився в два терміни: весняний та літній.

Ґрунт дослідної ділянки дерново-підзолистий рихлий, сипучий з водно-льодовиковими пісками.

Встановлено, що врожайність і якість зеленої маси і сіна люцерни безпосередньо залежать від погодних умов в період вегетації від норм висіву та строку сівби люцерни.

Метеорологічні умови в усі роки вегетаційного сезону були оптимальними для росту і розвитку люцерни. У 2017 р температура була середньо-річною. Спостерігалися періоди з недостатнім випаданням опадів. Незважаючи на посушливі періоди, було отримано три повноцінних укоси люцерни. В результаті, були відібрані зразки зеленої маси, які були висушені в природних умовах. Подальше дослідження зразків велися в лабораторних умовах кафедри.

Хімічний склад випробовуваних кормів,% в сухій речовині в середньому за три укоси.

Сіно люцерни

Суша речовина: 84,76/ 84,66/ 85,96

Зола: 7,2/ 7,9/ 6,9

Сирий протеїн: 23,23/25,28/21,17

Жир: 3,0/3,2/3,6

Сира клітковина: 30,81/25,33/35,60

Нітрати мг / кг: 1514,0/1550,0/1097,0

Обмінна енергія МДж / кг: 8,86/9,62/8,20

Кормові одиниці: 0,64/0,75/0,54

МЕВ: 35,76/38,29/32,73

Калій: 2,47/2,53/2,33

Фосфор: 0,71/0,83/1,11

Лабораторні аналізи показали, що люцерна посівна має високі кормові показники. При укосі в фазу бутонізації - початку цвітіння, в сіні міститься 21,17-25,80% сирого протеїну, 3,0-3,6% жиру, 25,33-35,60% сирі клітковини. Найбільша кількість обмінної енергії, як з'ясувалося, у люцерни весняного строку сівби. Такі показники люцерни повністю задовольняють вимоги до її використання у ніші ніші кормовиробництва.

Список використаної літератури:

1. Урожайність і якість зелених багаторічних бобових трав / А. І. Артюхов // Кормовиробництво. - 2007.
2. Городній М.Г. Кормовиробництво з основами землеробства: Навчальний посібник /М.Г. Городній та ін.. –К: Вища школа, 1983. -328 с.
3. Полевое кормопроизводство. Практикум: Учеб. пособие / А.И.Зинченко. –К.: Вища школа, 1987. –262 с.
4. Петриченко В.Ф. Лучне кормовиробництво і насінництво трав. Підручник для с.–г.вузів / Петриченко В.Ф., Макаренко П.С. – Вінниця: Діло, 2005. –228 с.
5. Рослинництво: Підручник /С.М. Каленська та ін.; За ред. О.Я. Шевчука. –К.: НАУУ, 2005, –502 с.
6. Рослинництво з основами кормовиробництва: навчальний посібник / О.М. Царенко та ін.; за ред. О.Г. Жатова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. –384 с.

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПЕРСПЕКТИВА ЧИ PR?

Кулікова А.С., студентка спеціальності “Право”
Науковий керівник – Данкевич В.Є., д.е.н., доцент
Поліський національний університет
e-mail: ak0661479@gmail.com

Україна наділена великим аграрним потенціалом. На аграрний сектор економіки України покладено забезпечення продовольчої безпеки з метою закріплення незалежності країни на світовій арені. Проте за останні роки спостерігається катастрофічне руйнування сільгоспугідь, зниження родючості ґрунтів, вплив ерозії, збільшення площ кислих і солонцевих ґрунтів тощо, насамперед це зумлено використанням застарілих аграрних технологій, порушенням основних законів та правил сільськогосподарської діяльності. Актуальність даної тематики зумовлена тим, що природні ресурси є вичерпними, а тому потребують нагальної підтримки та відповідної допомоги з боку держави і суспільства в цілому.

Варто відзначити, що Україна обрала євроінтеграційний вектор розвитку, який передбачає реформування різних сфер країни, зокрема аграрної. Одне з ключових питань даної сфери стосується саме невідповідності сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, що виробляються на вітчизняній території, світовим стандартам якості та безпеки, що є наслідком мінімізації експортного потенціалу країни, а також занепаду сільських територій.

На даному етапі розвитку суспільних відносин відбувається стрімке поширення органічного виробництва та землеробства. Воно являє собою цілісну систему сільськогосподарської діяльності та виробництва продовольства, при збереженні довкілля та раціональному використанні сільськогосподарських угідь, застосуванні кращих світових підходів до збалансованого природокористування [1].

В рамках даної теми вважаємо за доцільним звернути увагу саме на переваги та перспективи органічного виробництва. Тому, що дане виробництво продукції стосується як людини та її розвитку, так і природного середовища в цілому.

Так для людини перевагою вибору продукції органічного виробництва є те, що дана продукція не містить генетично модифіковані організми (ГМО), трансжирів та інших токсичних сполук. Фермери, які використовують органічні методи виробництва не використовують традиційні пестициди та добрива, антибіотики та гормони для росту тварин. Варто вказати на те, що постійне вживання продукції з даними речовинами зумовлює широкий ряд хвороб людини та інших негативних наслідків на організм.

Одне з ключових завдань органічного виробництва є мінімізація шкідливого впливу на навколишнє середовище. Водночас, на сьогоднішній день одним з найскладніших моментів при переході до органічного землеробства є необхідність комплексної зміни всієї технології виробництва. Це обумовлено тим, що термін «органік» має на увазі абсолютне незастосування хімічних гербіцидів, пестицидів, добрив і ін. Тобто повна відмова від усього того, до чого вже так звикли аграрії при традиційному виробництві. Поряд з цим, органічне виробництво вимагає безлічі технологічних процесів (наприклад, передпосівна обробка ґрунтів, дотримання своєчасних строків сівби, а також ряд післяпосівних робіт). Для забезпечення всіх цих процесів необхідне використання сучасної спеціалізованої техніки та агрегатів, які практично не використовуються в традиційному землеробстві [3].

Доцільним є приділення уваги на зменшення викидів парникових газів, що відбувається в процесі органічного виробництва. Варто вказати на те, що на сьогодні українське суспільство є не зовсім готовим для сприйняття органічної продукції. Проте, на нашу думку, дане питання можна вирішити шляхом просвітницької діяльності, яка буде включати причини вибору органічної продукції фермерами та споживачами. Таким чином із зростанням обізнаності буде зростати і попит на дану продукцію. З цією метою Україна активно підтримує органічне

виробництво на законодавчому рівні та акцентує свою увагу на створенні сприятливого середовища для функціонування фермерів в даній сфері [5].

Проте незважаючи на законодавчу підтримку розвитку органічного виробництва на території України дана сфера містить перелік проблем, які стоять на заваді популяризації даної галузі. До таких проблем слід віднести: відсутність чітких стратегій та механізмів втілення органічного виробництва; відсутність достатньої поінформованості потенційних споживачів та фермерів; слабкість освітнього рівня та науково - технічної бази, що є наслідком низького рівня технологічної культури українських виробників сільськогосподарської продукції [1,4].

Узагальнюючи можна назвати переваги використання продукції органічного виробництва, а саме економічні, екологічні та соціальні. За допомогою детального аналізу даних перспектив ми зможемо спостерігати за позитивними змінами в різних сферах суспільних відносин. Так наприклад, екологічні переваги органічного виробництва продукції передбачають збереження природного середовища в процесі виробництва, збереженню та відновленню біорізноманіття в агроландшафтах, збереженню та відновленню родючості ґрунтів, перешкоджанню забрудненням водойм тощо. Щодо економічних переваг, то тут можна назвати зріст прибутковості виготовлення даної продукції внаслідок збільшення попиту, конкурентоспроможності даної продукції на зовнішньому ринку. А також, при використанні методики органічного виробництва буде відбуватись процес відмови від витрат на хімікати, паливо, мастильні матеріали тощо. Наступна перевага – соціальна. Вона полягає в створенні додаткових робочих місць у сільській місцевості, розвитку фермерства, збільшення грошових надходжень до бюджету громади [3].

Отже, вважаємо, що перехід від традиційного до органічного виробництва є важливим етапом в розвитку суспільних відносин та держави в цілому. На сьогодні в Україні дана галузь потребує впровадження комплексних механізмів реалізації практик органічного виробництва, а також готовності обирати виробництво та продукцію органічного походження. Ведення органічного господарства є державною перспективою на розвиток внутрішнього та зовнішнього ринків, сільської території, економічної незалежності країни, а також вагомим кроком до відновлення еко-систем, а разом з тим і здоров'я людини.

Список використаної літератури:

1. Федерація органічного руху України Концепція держпрограми розвитку органічного виробництва в Україні. URL: <http://organic.com.ua/konczepczyia-derzhprogrami-rozvitku-organichnogo-virobnicztva/>
2. Інформаційний центр «Зелене досьє» OrganicInfo Чому органік? URL: <https://organicinfo.ua/why-organic/>
3. Капштик М. Переваги органічного виробництва: з наукової точки зору. URL: https://organicstandard.ua/files/HealthyNation_presentation/100303_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%9A%D0%B0%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BA.pdf
4. Dankevych V.Y., Kamenchuk T. O., Kononova O. Y., Nadtochii I. I. and Ohor H. M., Strategic Planning for Sustainable Development of States: Administration Aspect, International Journal of Management, 11 (4), 2020, pp. 511-522.
5. Skydan O., Dankevych V., Dankevych Y. The Current State of Applying Space Technologies to Monitor Land Use Efficiency. The problems of economy. 2019. № 3 (41) p. 281–288.

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПОРЯТУНОК ЧИ PR?

Сьомко Н.В., студентка
Науковий керівник – Власюк С.А., к.с.н., доцент
Уманський національний університет садівництва
e-mail: n.somko3010@gmail.com

Нині, традиційна система аграрного виробництва зіштовхується з серйозними проблемами стійкості, органічне сільське господарство розглядається як більш екологічна система, оскільки вона сприяє відновлювальним ресурсам, переробляє поживні речовини, використовує власні системи навколишнього середовища для боротьби зі шкідниками та хворобами, підтримує екосистеми, захищає ґрунти та зменшує забруднення, сприяє використанню природних продуктів харчування, різноманітності продуктів тощо. Однак майбутнє органічного сільського господарства залежатиме від його економічної спроможності та від рішучості уряду щодо захисту цього сегменту.

Дана тема на сьогодні є надзвичайно цікавою, популярною та важливою зокрема для аграрної країни. Та спочатку, що ж все таки органічне виробництво?

Органічне виробництво – це система господарювання і виробництва продуктів, яка включає в себе переваги з огляду на збереження довкілля, природних ресурсів, рівня біологічного розмаїття, застосування високих стандартів при утриманні тварин та різноманітних методів виробництва, які відповідають вимогам до продуктів, виготовлених з речовин та процесів природного походження. Отож, метод органічного виробництва містить в собі подвійно соціальну роль: забезпечує ринок, який потребує органічної продукції, та забезпечує захист довкілля, а також сприяє розвитку сільської місцевості.

Слід виокремити такі переваги органічного виробництва:

– екологічні (збереження природи в процесі виробництва; збереження та відновлення родючості ґрунтів та біорізноманіття в них; зменшення забруднення водойм);

– економічні (внаслідок введення сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур та в процес виготовлення органічних продуктів, при подальшому розвитку внутрішнього ринку України зростатиме і прибутковість ОВ та її конкурентоспроможність)

– соціальні (створення великої кількості робочих місць; розвиток та нові перспективи для малих на середніх аграрних підприємств) [1]

В Україні ж виробники розпочали усвідомлювати необхідність органічного виробництва з 1990-х років. Активно розвиваючи внутрішній ринок, наша держава не втрачає можливості заявити про себе і на міжнародному ринку. У 2019 році Україна посіла 1 місце у Європі та 2-ге місце у світі (із 123 країн) за обсягами імпортованої органічної продукції. Нідерланди, Німеччина, США, Швейцарія, Великобританія, Франція, Чехія, Канада, Данія, Литва – це низка ти країн, які активно споживають виготовлену в Україні органічну продукцію. Серед експортованих продуктів найбільшого попиту досягли зернові, олійні, ягоди, гриби, горіхи, фрукти. Також експортуються макуха соняшника, борошно, олія соняшникова, березовий сік [2].

У 2020 році Україна зробила ще один рішучий та важливий крок щодо формування незалежного законодавства у сфері органічного виробництва. Урядом був прийнятий Порядок сертифікації органічного виробництва та/або обігу органічної продукції (постанова №1032), який розроблено з урахуванням вимог законодавства ЄС. Тому враховуючи, що Україна є однією з провідних країн-постачальників органічної продукції на міжнародний ринок, запровадження власної сертифікації неабияк підвищить імідж та статус України на світовій торговій арені. Окрім цього, це зробить органічне виробництво ще більш прозорим та відкритим для споживачів.[3]

Отже, безумовно органічне виробництво є надзвичайно перспективним, економічно вигідним та “eco-friendly” для нашого довкілля та планети в цілому. Та чи не є це своєрідним

PR-ходом для підвищення попиту? [4] Звичайно що таке твердження також має право на життя. Сучасні блогери, інфлуенсери, активісти за збереження планети висвітлюють у соціальних мережах своє життя, де на власному прикладі використовують органічну продукцію, пояснюючи свій багатомільйонній аудиторії, що це в першу чергу піклування про своє здоров'я, збереження довкілля та розвиток малих та середніх підприємств, які спрямовують свою діяльність на органічне виробництво. Саме так у 21 століття працює сучасна, та головне, діюча реклама.

То чому б не поєднати це? З одного боку стоїть виробництво органічної продукції, яке містить в собі численну кількість переваг для довкілля, для життя та здоров'я живих організмів, для соціальної та економічної сфери, з іншого – різні PR-кампанії та заходи, які ще більше підвищують попит на органіку та стимулюватимуть підприємства до виробництва якісного органічного продукту.

Отож, відповідаючи на запитання “ОВ: порятунок чи PR?”, можна сміливо відповідати “порятунок та PR”, адже з економічної точки зору це найкраще поєднання, коли працюють підприємства; велика кількість робочих місць для молоді з активною соціальною позицією; продукція, яка є корисною та безпечною для здоров'я, збережене довкілля та ресурси і при цьому всьому активно розвивається та працює PR-діяльність в Україні.

Список використаної літератури:

1. Капштик М. Переваги органічного виробництва: з наукової точки зору. URL: organicstandard.ua/files/HealthyNation_presentation/100303_МихайлоКапштик.pdf

2. Органічне виробництво в Україні. *Інформаційно-аналітичний портал АПК України*. 6 квітня 2021 р. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-v-ukrayini>

3. Підсумки-2020: Вперше в Україні запроваджено власну систему сертифікації органічного виробництва. *Єдиний веб-портал виконавчих органів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidsumki-2020-vpershe-v-ukrayini-zaprovadzhenovlasnu-sistemu-sertifikaciyi-organichnogo-virobnictva>

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПОРЯТУНОК ЧИ PR?

Шершень Д.С., студент 3 курсу
Керівник: Цегельнюк Г.А., викладач
Рогатинський державний аграрний коледж,
anatoliy961@ukr.net

Соціальною перевагою органічного сільського господарства, є те, що воно має високий потенціал для забезпечення життєдіяльності сільського населення і пожвавлення роботи дрібних фермерських господарств. Разом зі зростанням органічного сектора зростатиме і працевлаштування місцевого населення, оскільки органічне землеробство менш механізоване і потребує, як правило, більше ручної праці. Як результат, органічне виробництво може стати ефективним інструментом збереження традиційних знань ведення господарства у кожному регіоні, а також зменшення міграції сільського населення до мегаполісів [1].

Основні переваги виробництва органічних продуктів:

- 1) Сприяє збереженню природного середовища в процесі виробництва;
- 2) Сприяє збереженню та відновленню біорізноманіття в агроландшафтах;
- 3) Сприяє збереженню та відтворенню родючості ґрунтів;
- 4) Оберегає від забруднення природні води;
- 5) Не використовують жодних пестицидів, гербіцидів, фунгіцидів, хімічно-синтезованих добрив;
- 6) Не використовується жодних ГМО та їх похідних;
- 7) Органічним продуктам властивий високий вміст вітамінів та мінералів, виражений природний запах та смак;
- 8) Покращення добробуту сільського населення внаслідок диверсифікації діяльності;
- 9) Підвищення зайнятості та розвитку сільських територій;
- 10) Підвищення конкурентоспроможності виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках;
- 11) Зростання грошових заощаджень виробників, оскільки немає необхідності купувати дорогі синтетичні пестициди та добрива;
- 12) Ресурсозбереження та зменшення енергоємності сільськогосподарського виробництва.[1]

В останні роки держава прийняла ряд законодавчих актів, які регулюють ведення органічного землеробства в Україні. Зокрема, ЗАКОН УКРАЇНИ «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»[4].

Велику роль в контролі за виробництвом органічної сільськогосподарської продукції покладено на Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [3]. Проте необхідно зазначити, що поки в Україні не розроблені відповідні підзаконні акти, вітчизняні виробники проходять процедуру органічної сертифікації свого виробництва за діючими міжнародними стандартами, частіше за все – це норми Європейського Союзу.

Провідну роль у формуванні стандартів та міжнародній акредитації установ, що займаються сертифікацією органічної продукції на відповідність цим стандартам, відіграє **Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM)** – міжнародна неурядова організація. Ще в 1980 році Федерація сформулювала перші “Базові стандарти IFOAM щодо органічного виробництва і переробки”, а згодом почала здійснювати оцінку сертифікаційних установ на врахування ними зазначених базових стандартів, використовуючи для цього розроблений нею “Акредитаційний критерій IFOAM”.

Сьогодні ці базові стандарти та акредитаційний критерій, що були удосконалені в результаті тривалих та інтенсивних консультацій, широко визнані в світі, зокрема зареєстровані як “Міжнародні стандарти ISO”. Базові стандарти IFOAM фактично виконують

функцію “стандартів для стандартів”, дозволяючи різні варіації, і тому покладені в основу як багатьох стандартів у приватному секторі, так і державного регулювання в різних країнах, зокрема Директиви ЄС №834/2007 [3].

Наприкінці 2015 р. Міністерство аграрної політики та продовольства України своїм наказом № 495 від 25 грудня 2015 р. (zareestrovanyj Minjustom 19.01.2016 p. za №99/28229) затвердило державний логотип для органічної продукції (сировини) та відповідний його технічний опис.

Незважаючи на те, що вже є в Україні державний логотип, вітчизняні виробники не можуть його використовувати на маркуванні продукції. Адже відсутні відповідні підзаконні акти та державні стандарти органічного виробництва, виконання яких дозволило б виробникам використовувати державний логотип для органічних продуктів[3].

Висновки.

Розвиток органічного землеробства в Україні гальмується через:

1. Недосконале законодавство та відсутність підзаконних актів;
2. Висока вартість сертифікації для середнього і малого бізнесу;
3. Недостатня державна підтримка виробників органічної продукції середнього і малого бізнесу;
4. Недостатня пропаганда здорового харчування на державному рівні;
5. Практично відсутнє вітчизняне виробництво «добрив, меліорантів, матеріалів мікробіологічного, рослинного чи тваринного походження та інших речовин, що застосовуються для підвищення родючості ґрунтів та урожайності сільськогосподарських культур, для поліпшення якості рослинницької продукції, які розщеплюються біологічно, за умови що вони внесені до Переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва та які дозволені до використання у гранично допустимих кількостях» [6,ст.18]
6. Недостатня кількість високоурожайних сортів і гібридів сільськогосподарських культур, стійких до поразення хворобами та шкідниками.

Список використаної літератури:

1. М. Р. Клітна, студентка Полтавського національного технічного університету імені Ю. Кондратюка, м. Полтава. І. А. Брижань, к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства, Полтавського національного технічного університету імені Ю. Кондратюка, м. Полтава. Стаття Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні
2. Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (Затверджено Постановою КМУ від 2.09.2015 р. № 667)
3. <http://organic.com.ua/sertifikacziya-ta-markuvannya/>
4. Закон України Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції від 10.07.2018 № 2496-VIII

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Мазурова І.В., студентка
Науковий керівник – Захарова Н.Ю., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
e-mail: mazurovaira2001@gmail.com

На сьогоднішній день надзвичайної актуальності у галузі сільського господарства України та світу набуває органічне виробництво. Поняття «органічне або екологічне сільське господарство» означає виготовлення продуктів харчування та інших сільськогосподарських виробів на основі якомога більш сприятливих для природи методів виробництва з урахуванням пізнань в області екології та захисту навколишнього середовища [1, с.5].

Законом України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» визначено, що органічне виробництво – це сертифікована діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов'язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції [6]

Органічне сільське господарство впродовж останніх 20 років завоювало право бути ключовим елементом сталого розвитку аграрного сектору багатьох розвинених країн світу [2, с.14].

Розвиток органічного виробництва має низку очевидних конкурентних екологічних, економічних та соціальних переваг. Вимоги до органічного сільського господарства включають не лише питання дотримання екологічних норм чистоти продуктів, а й довкілля. Воно забезпечує збалансований стан екологічної системи, що є підґрунтям сталого розвитку економічної та соціальної сфери. Екологічні продукти харчування не завдають негативного впливу на довкілля й здоров'я населення, а, навпаки, сприяють йому. Органічне сільське господарство економічно ефективніше за традиційне за рахунок усунення втрат сільськогосподарської продукції при замкненому циклі виробництва, вивільненні величезних обсягів природних резервів. Соціальні переваги органічного виробництва полягають у створенні додаткових робочих місць у сільській місцевості й нових перспектив для малих та середніх фермерських господарств [3].

Важливою подією для органічного руху в Україні стало прийняття 05.11.2020 року Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» та інших законів України щодо функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції». Державна підтримка аграрної сфери України повинна бути спрямована на забезпечення достатнього рівня прибутковості сільськогосподарського виробництва на рівні, який дозволяє забезпечити розширене відтворення, виконання соціальних стандартів та сприятиме розвитку сільських територій [4, с.119].

У 2021 році на державну підтримку виробників органічної сільськогосподарської продукції урядом виділяється 50 млн.грн., які будуть спрямовані наступним чином:

- 1) бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) – у розмірі 5 тис. грн, але не більше 100 тис. грн. на одного оператора (загальна сума 30 млн.грн.);
- 2) бюджетна дотація за утримання великої рогатої худоби, ідентифікованої та зареєстрованої відповідно до законодавства станом на 01 серпня поточного року – у розмірі 5 тис. грн. на 1 голову ВРХ (загальна сума 15 млн.грн.);

3) часткове відшкодування вартості витрат на проведення сертифікації продукції органічного виробництва – у розмірі 30% (без урахування податку на додану вартість), але не більше 20 тис. грн на одного суб'єкта господарювання (загальна сума 5 млн.грн.) [6].

Для формування потужного і конкурентоспроможного сектора органічного виробництва в Україні в рамках державної підтримки необхідно забезпечити фінансування таких пріоритетних напрямів:

- розширення фінансування на органічну сертифікацію сільськогосподарських виробників;
- удосконалення страхування сільськогосподарських культур для органічних виробників та зміцнення впровадження органічних правил;
- вдосконалення податкової політики в частині її застосування до учасників органічного виробництва;
- запровадження навчання сільського населення основам ведення органічного виробництва, підготовка фахівців в галузі органічного виробництва;
- сприяння експортній діяльності виробників органічної продукції та розширення державної підтримки зовнішнього маркетингу.

Така державна підтримка розрахована приблизно на виплату 300 виробникам за напрямком на одиницю оброблюваних угідь, субсидія з розрахунку на одну голову ВРХ передбачає виплати на 3 тис. голів, і відшкодуванням вартості витрат проведення сертифікації зможуть скористатися близько 300 виробників [6].

Отже, проаналізувавши стан органічного сільського господарства в Україні, можна дійти висновку, що політика підтримки органіки в нашій країні поки що не характеризується високим рівнем системності та послідовності, але зроблені важливі початкові кроки у напрямках організаційно-правового та фінансового забезпечення органічного виробництва. Органічне сільське господарство на сьогоднішній день є перспективною формою альтернативного сільськогосподарського виробництва, проте перспективи його розвитку цілком і повністю обумовлені напрямами державної підтримки процесу екологізації аграрної сфери.

Список використаної літератури:

1. Новак Х., Котчі Й. Органічне сільське господарство досвід Німеччини – можливості дій для України. Звіт з аграрної політики. Німецько-український агрополітичний діалог. 2016 р., С. 29
2. Милованов Є.В. Найкращі світові практики державної підтримки органічного сільськогосподарського виробництва та перспективи для України. Mechanism of Economic Regulation, 2018, No 2. С. 14-33
3. Буга Н.Ю. Перспективи розвитку органічного виробництва в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2015 р. № 2. С. 117—125.
4. Захарова Н.Ю., Мазурова І.В. Державна підтримка розвитку сільськогосподарських підприємств України. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки) №2(42), 2020. С. 113-120
5. Підтримка органічного виробництва в Україні: механізм 2021 року та нові перспективні напрямки. URL: <http://organic.com.ua/pidtrymka-organichnogo-vyrobnyctva-v-ukrayini-mehanizm-2021-roku-ta-novi-perspektyvni-napryamky/>
6. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 03.07.2019 р., № 2496-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>

трансфертні платежі (субвенції, дотації тощо). Зміни у законодавстві також надають місцевим органам влади можливість затверджувати місцеві бюджети незалежно від дати прийняття закону про національний бюджет.

Такі нововведення показали позитивну динаміку, оскільки загальний дохід ОТГ з 2015 р. по 2021 р. зріс майже на 65%. При тому, що частка трансфертів у доходах громад щороку зменшується, а це свідчить про великий крок до їх фінансової самостійності (табл. 1).

Таблиця 1 - Частка трансфертів з державного бюджету у доходах місцевих бюджетів України за 2015 – 2021 рр. [2]

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р. (планові показники)
Трансферти з державного бюджету, млрд грн	174,0	195,4	272,6	272,6	272,6	272,6	160,5
Загальний обсяг доходів, млрд грн	294,5	366,1	366,1	562,4	560,5	471,5	485,1
Частка трансфертів у доходах, %	59,1%	59,1%	54,3%	53,2%	46,4%	34,0%	34,0%

Та фінансова децентралізація містить як переваги, так і певні ризики. Основними недоліками фінансової децентралізації є:

- 1) складність узгодження локальних потреб територіальних громад із макроекономічними потребами країни;
- 2) виникнення регіональних фіскальних розбіжностей;
- 3) зниження централізованого бюджетного контролю над формуванням та ефективним розподілом бюджетних ресурсів;
- 4) обмеження централізованого вирівнювання дохідної та видаткової частин бюджетів територіальних громад.

Отже, попри переваги та недоліки ця реформа повинна забезпечити найбільш повне врахування інтересів громад шляхом економії та ефективного використання бюджетних коштів у процесі надання суспільних послуг населенню. Саме фінансова децентралізація має забезпечити стійкість місцевих бюджетів, прозорість та ефективність використання їх коштів і, відповідно, підвищення рівня життя громади й населення країни загалом.

Список використаної літератури:

1. Бодров В. Г. Бюджетна та фінансова децентралізація як інструмент зміцнення матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування : навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, С. А. Дяченко. – Київ : НАДУ, 2015. – 101 с.
2. Децентралізація в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua>
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z970280.html
4. Закон України «Про співробітництво територіальних громад»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

ЗМІСТ

СУЧАСНІ МОДЕЛІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Антоненко В.В. СОНЯШНИК. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ФОНІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	3
Гринда Ю.П. ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ АМАРАНТУ В УКРАЇНІ.....	5
Губчакевич О.Г. НІШЕВІ КУЛЬТУРИ	7
Драбинський В.В. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО СПРЯМОВАНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НА БАЗІ ЕФЕКТИВНОГО ВИРОЩУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН У ПІВДЕННИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ.....	9
Коваль В.Р. ВИКОРИСТАННЯ ЛЮЦЕРНИ У НІШІ КОРМОВИРОБНИЦТВА, В УМОВАХ ДЕРНОВО-ПІДЗОЛИСТИХ ҐРУНТІВ	11
Кулікова А.С. ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПЕРСПЕКТИВА ЧИ PR?	13
Леонець А.Р. РОЗВИТОК АГРАРНИХ РИНКІВ.....	15
Лимарчук В.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ЦИБУЛІ НА ПЕРО В УМОВАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ	17
Лукіта П.П. СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ОДИН З НАЙПЕРСПЕКТИВНІШИХ НАПРЯМІВ САМОЗАЙНЯТОСТІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ	19
Овечко І.В. САМОЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ	21
Патроник О.Р. СУТНІСТЬ САМОЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЯК ВАЖЛИВОГО АСПЕКТУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	23
Пукало Н.Я. ГМО В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	25
Рощупкін О.К. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ХАРКІВЩИНИ	27
Силіна А.О. ТЕСТ НА ЛІДЕРСТВО	29
Стоянова Ю.В. МОНІТОРИНГ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПОСІВІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ЗА ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	30
Сьомко Н.В. ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПОРЯТУНОК ЧИ PR?	32
Шульга С.Ю. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГРЧИЦІ БІЛОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ФОНУ ЖИВЛЕННЯ	34
Яковичина А.Ю. ЛЬОН – ПЕРСПЕКТИВНА НІШЕВА КУЛЬТУРА	36
Резніченко Г.С. ГМО І СЕЛЕКЦІЯ РОСЛИН.....	36
Гончаренко С.О. НІШЕВІ КУЛЬТУРИ (ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ)	40
Шершень Д.С. ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПОРЯТУНОК ЧИ PR?	42
Терещенко Т.О. ГМО В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	44

ТОЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО ТА ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Богуславська В.С. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	46
Калінін О.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В ДП «ІЛЛІЧ-АГРО ДОНБАС»	47
Кічак Б.В. МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	49
Колесник Р.Б. ВІРТУАЛЬНІ ТРЕНІНГИ, ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	51
Колодяжний І.О. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	52

Перит Т. В. ЛІДЕРСТВО ТА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРЕНДУ	243
Цепліцький Ю.В. ПОНЯТТЯ «ЛІДЕР» В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	245
Почеренюк А.О. ЛІДЕРСТВО ТА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРЕНДУ	247
Будза І.О., Будза С.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРІВ У ФІРМОВОМУ СТИЛІ.....	248
Трохимчук Н.М. НЕОБХІДНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОГО БРЕНДУ У СТУДЕНТІВ	252
Гулян М.І., Яник К.О. СТУДЕНТИ-ЛІДЕРИ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ГАЛУЗІ ЯК СПЕЦИФІЧНА СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА ГРУПА.....	254
Якубінська П.С. ЛІДЕРСТВО ТА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРЕНДУ	256
 ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АПК ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	
Бізюк А.О. САМОЗАЙНЯТИСТЬ, СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ	258
Бойко П.Ю. САДИБА МЕХАНІЗАТОРА-ПІДПРИЄМЦЯ – ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	260
Доброва С.В. КРОС-ДОКІНГ В СУЧАСНИХ УМОВАХ. ПЕРСПЕКТИВИ, ПРОБЛЕМИ, РІШЕННЯ	262
Зарічна Л.В. САМОЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ.....	264
Ільїн О.А. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ГАЛУЗІ АПК. УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД.....	266
Кардашева А.А. ЕФЕКТИВНИЙ АГРАРНИЙ БІЗНЕС СУЧАСНОСТІ	269
Кісель О.С. СУЧАСНИЙ СТАН ТА МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ.....	271
Кулина Софія ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ЛЬВІВЩИНІ.....	273
Магус І.І. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ ГРОМАДИ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	275
Мазурова І.В. ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ	277
Мельник А.О. ІНВЕСТИЦІЇ, ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО АПК.....	278
Мечкалова С.Є. ПЕРЕДУМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ.....	281
Ніквашвілі Д.Г. РОЗВИТОК ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ НА ПРИКЛАДІ ГАСТРОНОМІЧНОГО ФЕСТИВАЛЮ «FISH FOOD FEST»	283
Петраш В.Ю., Черевань А.С. ЕФЕКТИВНІСТЬ АГРОБІЗНЕСУ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	285
Понеділок В.А. ПОВТОРНО ВЖИВАНА ДЕРЕВИНА	287
Придка І.П. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО БІЗНЕСУ	288
Романашенко І.О. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	290
Романашенко М.О. РОЛЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	292
Росик О.В. РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	295
Святна Д.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ВНАСЛІДОК АГРАРНИХ ІННОВАЦІЙ.....	296
Серебрянська Н.М. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ НА ПРИКАРПАТТІ.....	299
Сирцова В.А. СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	300